

Utbildningsinspektion i Domsjö skola förskoleklass och grundskola årskurs 1–6

Innehåll

Inledning	1
Underlag	1
Beskrivning av Domsjö skola.....	2
Sammanfattande bedömning.....	2
Bedömning av resultaten.....	3
Bedömning av genomförandet.....	4
Bedömning av förutsättningarna	6

Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i och besökt Domsjö skola den 24 och 25 oktober 2006. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen avser att visa hur verksamheten genomförs samt dess förutsättningar och resultat. Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplanen och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om inspektionen finns i separata material och på Skolverkets webbplats (www.skolverket.se/Inspektion). Kommunen har ansvar för att de brister inspektörerna lyfter fram i den sammanfattande bedömningen åtgärdas. Åtgärderna skall redovisas till Skolverket inom tre månader vilket framgår av Skolverkets beslut. Skolverket följer också upp effekterna av inspektionen vid kommande inspektionstillfälle.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från Örnsköldsviks kommun och respektive skola, dels den information som samlats in under besöket. Rapporten grundas även på annan information om kommunen och skolan från exempelvis Skolverkets nationella uppföljningssystem.

I Domsjö skola intervjuades elever, personal, skolans rektor, elevhälsans personal samt föräldrar med barn i olika årskurser. Inspektörerna besökte lektioner i olika årskurser. Även andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns på skolan utgör underlag för kvalitetsbedömningen.

Rektorn har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Beskrivning av Domsjö skola

Skolan/verksamheten	Antal elever
Skolbarnsomsorg	150
Förskoleklass	51
Grundskola	300

Domsjö skola ligger strax utanför Örnsköldsviks tätort och ingår i Domsjö skolområde. Skolan leds av en rektor och omfattar förskoleklass och årskurserna 1–6. Elever och personal är organiserade i fyra hus (enheter), Havet, Solen, Elden och Skogen. Eleverna är indelade i åldersblandade grupper och personalen arbetar i arbetslag. De flesta elever från Domsjö skola börjar i årskurs 7 på Gene skola. Domsjö skola har anor från sekelskiftet, men under 1990-talet ersattes den gamla av en ny skola, som byggdes för att vara en stadielös skola.

Sammanfattande bedömning

Bedömningarna av kvaliteten i utbildningen vid Domsjö skola och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplanen och övriga skolförfattningar.

Inspektörerna bedömer att verksamheten vid Domsjö skola präglas av ambitiösa pedagoger med en vilja till utveckling av skolans verksamhet. Stor vikt läggs vid värdegrundsarbete där all personal är delaktig. Domsjö skola har väl fungerande former för elevdemokrati. Rektorn är en tydlig pedagogisk ledare som har mandat för sitt uppdrag, trots att denne varit rektor för skolan en relativt kort tid. Inspektörerna anser dock att det är viktigt att rektorn intensifierar arbetet med att öka den pedagogiska samsynen och helheten.

Trots ett systematiskt värdegrundsarbete visar inspektionen att det förekommer ett hårt språk mellan eleverna. Skolans trivselenkäter visar på att de flesta elever är trygga, men inspektionen visar att det inte gäller alla elever. Inspektörerna vill betona vikten av att skolan fortsätter och intensifierar sitt värdegrundsarbete så att alla elever kan känna sig trygga. Eleverna i del klasser har svårt att få arbetsro och inspektörerna bedömer att det som angeläget att skolan kommer till rätta med problemet.

Vid nationella prov i årskurs 5 för läsåret 2005/2006 visar exempelvis resultaten att 41 procent av pojkarna inte nådde målen i svenska. Resultaten är oroväckande och inspektörerna anser att personalen behöver analysera kunskapsresultaten på ett mer systematiskt sätt för att kunna vidta åtgärder. Rektorn bör även se till att den kvalitetsredovisning skolan upprättar på ett tydligt sätt beskriver i vilken utsträckning skolan uppnått de nationella målen.

Inspektörerna bedömer att nedan angivna brister snarast måste åtgärdas.

- Elever har anpassad studiegång utan att beslut fattats (5 kap. 10 § grundskoleförordningen).
- Eleverna erbjuds inte undervisning i den omfattningen att de kan nå målen i teknik samt i hem- och konsumentkunskap för årskurs 5 (2 kap. 6 § grundskoleförordningen och bilaga 3 skollagen).

Inspektörerna bedömer att det finns behov av förbättringsinsatser på skolan inom följande områden.

- Elevernas språkbruk och trygghet.
- Uppföljning och analys av elevernas kunskapsutveckling.
- Elevernas kännedom om målen.
- Elevernas arbetsro.
- Pedagogisk samsyn och samverkan mellan skolans enheter.
- Skolans kvalitetsredovisning.
- Elevernas tillgång till datorer.

Bedömning av resultaten

Inspektörerna har granskat hur väl skolans elever utvecklar kunskaper, normer och värden enligt de nationella målen för lärandet särskilt angivna i skollagen, läroplanen och de nationella kursplanerna.

Kunskaper

Vid Domsjö skola redovisas elevernas kunskapsutveckling framförallt i svenska engelska och matematik. Däremot görs ingen systematisk sammanställning över elevernas samlade kunskapsutveckling över tid vilket innebär att inspektörerna har ett begränsat material att analysera. Inspektörerna anser att det är viktigt att skolan i högre utsträckning analyserar elevernas samlade kunskapsutveckling över tid och i alla ämnen. Personalen har däremot rutiner för att följa enskilda elevers kunskapsutveckling. Inspektionen visar att elevernas kännedom om målen behöver öka i alla ämnen, men särskilt gäller detta för andra ämnen än svenska, matematik och engelska. Inspektörerna anser att det är angeläget att skolan tydliggör för elever och föräldrar hur elevernas kunskapsutveckling är relaterad till de nationella målen för utbildningen.

Skolan genomför diagnoser i årskurs 2 och nationella prov i årskurs 5. Resultaten för läsåret 2005/2006 visar bland annat att 37 procent av flickorna i årskurs 2 inte nådde målen i matematik och att 41 procent av pojkarna inte nådde målen i svenska i årskurs 5. Inspektörerna anser att resultaten måste uppmärksammas och att rektorn och personal analyserar orsakerna till resultaten.

Personalens kännedom om de samlade resultaten för nationella prov är varierande och det görs inga jämförelser av resultaten mellan skolans enheter. Inspektörerna anser att jämförelser av elevernas kunskapsresultat mellan de olika enheterna skulle kunna utgöra ett viktigt underlag för en analys av hur olika metoder och arbetssätt påverkar elevernas kunskapsinhämtande. Detta är särskilt viktigt med tanke på att enheterna i stor utsträckning är självständiga och organiserar det pedagogiska arbetet på olika sätt (se även pedagogisk verksamhet). Inspektörerna anser även att skolan bör utveckla mer systematiska rutiner mellan Domsjö skola och Gene skola för att följa upp elevernas kunskapsutveckling.

Normer och värden

Skolan genomför en trivselenkät två gånger per termin. Enligt rektorn visar enkäterna att de flesta elever trivs i skolan, men att det samtidigt finns elever som inte känner sig trygga, vilket även inspektionen visar. Personalen berättar

att det många gånger förekommer ett hårt språk mellan eleverna, vilket lett till att personalen på flera sätt försöker komma till rätta med språkbruket. Skolan har bland annat inlett ett samarbete med Modo hockey, eftersom många elever har ett stort idrottsintresse. Domsjö skola samverkar även med polis och organisationer i ett förebyggande arbete för att förhindra brott bland unga. Inspektörerna gör bedömningen att skolan på flera sätt bedriver ett ambitiöst värdegrundsarbete. Inspektörerna anser dock att det är viktigt att skolan ytterligare intensifierar detta arbete så att alla elever kan känna sig trygga och att elevernas språkbruk blir bättre.

Skolan har sedan tidigare en plan mot kränkande behandling som gäller för skolan och rektorsområdet. Planen beskriver vad som gäller när mobbning upptäcks och hur det förebyggande arbetet ska bedrivas. Personalen har arbetat med att anpassa den gamla planen så att den motsvarar de krav som ställs på en likabehandlingsplan. Vid inspektionstillfället är personalen i färd med att färdigställa den nya planen, men det återstår en del arbete innan den är helt färdig. Bland annat skall den nya planen ut på remiss till personalen. Krav på likabehandlingsplan gäller sedan 1 april 2006. Den 15 oktober 2006 trädde även nya bestämmelser i kraft som innebär att likabehandlingsplanen skall upprättas, följas upp och ses över under medverkan av barnen eller eleverna vid den verksamhet, för vilken planen gäller.

Bedömning av genomförandet

Inspektörerna har granskat arbetet med arbetsmiljön, föräldrarnas och elevernas delaktighet, innehåll, organisation och arbetssätt i undervisningen, individanpassning och stöd, utvärdering av lärandet, bedömning och betygssättning, kvalitetssäkring och förbättringsarbete, skolledning och intern kommunikation. Nationella riktlinjer för arbetet finns i skollagen, läroplanen och i andra författningar för respektive skolform.

Pedagogisk verksamhet

Elever och personal vid Domsjö skola arbetar i åldersblandade grupper. Den vanligaste indelningen är F–3 och 4–6. Domsjö skola har sedan skolan byggdes arbetat åldersblandat, men idag pågår en pedagogisk diskussion bland personalen om fördelar och nackdelar med ett åldersblandat arbetssätt. I en del ämnen delas eleverna in i åldershomogena grupper.

Domsjö skola arbetar med problembaserad skolutveckling (PBS) i enlighet med fastställda riktlinjer av Örnsköldsviks kommun. Det innebär kortfattat att personalen identifierar pedagogiska problemområden och att personalen därefter gör en analys av området som utmynnar i olika lösningförslag. Domsjö skola är den skola i Örnsköldsviks kommun som arbetat längst med PBS. Rektorn och personalen menar att skolan hunnit en bit på vägen med problembaserat tänkande, men att det finns mycket kvar att göra. Personalen på skolan har bildat lärgrupper, och exempel på teman i grupperna är värdegrunden, barns skrivande, matematikdidaktik och slöjd. I varje arbetslag finns en pedagogisk ledare som fungerar som en länk mellan arbetslag och rektorn.

Skolan har en samlad skoldag under mottot ”vi lär hela dagen”. Det innebär bland annat en nära samverkan mellan skola och skolbarnsomsorg. Förskoleklassen är integrerad i skolans verksamhet (F–3) och kallas miniettor. Inspektörerna kan förstå att det kan finnas såväl pedagogiska som organisatoriska förde-

lar med en samlad skoldag och integrerade förskoleklasser, men vill samtidigt påpeka vikten av att förskoleklassens verksamhet inte skolifieras utan att lekens betydelse utgör en viktig grund för elevernas utveckling och lärande.

Skolans personal har under det senaste året bedrivit ett omfattande processarbete med att fördjupa sig i styrdokumentet, vilket bland annat legat till grund för införandet av individuella utvecklingsplaner. Rektorn och personalen menar samtidigt att fördjupade insikter av innehållet i styrdokumentet också visar på behovet av att bland annat tydliggöra grundläggande pedagogiska begrepp och värden.

Inspektörernas samlade intryck av den pedagogiska verksamheten är att den kännetecknas av ambitiösa pedagoger med en vilja till utveckling. I varje enhet bedrivs på flera sätt en god pedagogisk verksamhet, men inspektörerna konstaterar samtidigt att det inte finns någon väl utvecklad samverkan mellan skolans enheter. Detta skapar en situation med flera skolor i skolan. Under inspektionen framkommer att föräldrar anser att det finns stora skillnader mellan enheterna, vilket tydliggjorts bland annat när föräldrar haft barn i olika enheter. Inspektörerna ser en fara i att de skillnader och brist på samverkan som finns mellan enheterna kan resultera i att eleverna inte får en likvärdig utbildning och att det uppstår föreställningar om de olika enheterna som försvårar arbetet med att skapa en sammanhållen skola. Rektorn och personalen har alltmer uppmärksammat denna problematik och insatser görs för att hitta lösningar på problemet. Inspektörerna vill dock betona vikten av att detta arbete fortskrider och intensifieras.

Skolan har rutiner för att identifiera och följa upp elever i behov av särskilt stöd. Stödåtgärder sätts in för elever som exempelvis inte klarat målen i nationella prov eller andra diagnoser. Åtgärdsprogram upprättas även för dessa elever. Domsjö skola har ett arbetslag som kallas Regnbågen där personal ingår som särskilt arbetar med olika stödinsatser. Personalen i Regnbågen ger elever stöd ibland genom att mindre grupper skapas under en del av skoldagen, till exempel finns en friluftsgrupp på skolan. Inspektörerna konstaterar att det för en del elever som omfattas av verksamheten saknas beslut om anpassad studiegång, vilket strider mot gällande bestämmelser. Inom skolområdet finns även ett övergripande elevhälsoteam dit skolan kan ansöka om att få hjälp kring enskilda elevärenden. Det finns ett väl utvecklat samarbete mellan specialpedagogen inom elevhälsoteamet och skolans personal. Specialpedagogen hjälper till på ett flertal sätt, bland annat genom att analysera resultat av nationella prov och bistå lärarna vid upprättande av åtgärdsprogram. Det finns en tydlig ambition hos personalen att se elevens svårigheter i relation till lärandemiljön. Inspektörerna konstaterar dock att arbetet med att skapa en god lärandemiljö ytterligare behöver utvecklas. Trots en på flera sätt god pedagogisk verksamhet framkommer vid inspektionen att det i flera klasser kan vara svårt för elever att få arbetsro, och att detta särskilt kan drabba elever som har svårt att koncentrera sig. Det framkommer även att det kan vara svårt för lärare att hinna hjälpa alla elever i en orolig lärandemiljö. Inspektörerna anser att det är viktigt att skolan analyserar problemet och hur organisationsform samt olika arbetssätt påverkar alla elevers möjlighet att nå målen.

Domsjö skola har väl fungerande former för elevdemokrati. Eleverna uttrycker att klassråd och skolråd är viktiga och att de har reell betydelse. Elevernas uppfattning om sin möjlighet till inflytande över sitt lärande varierar, men inspektö-

rerna konstaterar att det förs en livlig pedagogisk diskussion bland personalen hur elevernas inflytande över sitt lärande skall öka. Inspektörerna vill betona vikten av att diskussionen tydligare kopplas till arbetet med att öka elevernas kännedom om målen.

Styrning ledning och kvalitetsarbete

Rektorn för Domsjö skola ingår i ett ledningsteam bestående av en områdeschef och fem rektorer. Hon tillträdde tjänsten som rektor för Domsjö skola för ungefär ett år sedan och har gått den statliga rektorsutbildningen. Rektorn har sitt tjänsterum på Geneskolan, men hon har även en arbetsplats på Domsjö skola. Rektorn försöker tillbringa så mycket tid hon kan på skolan, men önskar tillbringa mer tid där. Inspektörerna bedömer att rektorn är förtrogen med verksamheten och att hon bedriver ett pedagogiskt ledarskap och har ett tydligt mandat hos personalen. Inspektörerna vill dock betona vikten av att rektorn fortsätter och intensifierar sitt arbete med att skapa en ökad pedagogisk samsyn och mer sammanhållen skola.

Örnsköldsviks kommun har bestämt att kvalitetsredovisningar skall upprättas på skolområdesnivå. I flera avseenden befinner sig skolor därför i ett brytnings-skede mellan ett gammalt och nytt kvalitetssystem. Inspektörerna anser att detta blir tydligt bland annat i skolans kvalitetsredovisning. Utifrån skolans befintliga kvalitetsredovisning har inspektörerna svårigheter att få en bild av i vilken utsträckning skolan når de nationella målen. Inspektörerna anser att rektorn måste se till att det på skolnivå upprättas en kvalitetsredovisning som tydligare beskriver i vilken utsträckning de nationella målen har uppnåtts samt även vilka åtgärder skolan avser att vidta för ökad måluppfyllelse. (Se även pedagogisk verksamhet.)

Bedömning av förutsättningarna

Skolverket tar i inspektionen upp följande förutsättningar för utbildningen; tillgång till den utbildning som skall erbjudas, information om utbildningen, personalens kompetens samt tillgång till läromedel, pedagogiska material och utrustning. Nationella bestämmelser finns bl.a. i skollagen.

Lokalerna vid Domsjö skola är byggda och anpassade för verksamheten. Lokalytorna nyttjas på ett flexibelt sätt, men upplevs ibland som trånga av personalen.

Skolan har inget eget skolbibliotek, men har tillgång till ett närliggande kommundelsbibliotek. Personalen använder även en tjänst som erbjuds inom kommunen. Den innebär att skolorna kan beställa boklådor, som levereras till skolorna. Eleverna har på skolan tillgång till salar för trä- och textilslöjd. Domsjö skola är anpassad för elever med funktionshinder.

Inspektionen visar att många av skolans datorer är i dåligt skick. Eleverna berättar att det varierar mycket i vilken utsträckning datorer används i undervisningen, men att datorernas skick försvårar användningen. Inspektörerna konstaterar även att det finns en del gamla läromedel, och elever påtalar också att det förekommer böcker som är slitna och trasiga. Varje enhet har en egen budget som disponeras för olika inköp. Vid Domsjö skola har nästan all personal pedagogisk utbildning och personaltätheten är i nivå med kommungenomsnittet.

Det finns sedan tidigare en fastställd timplan inom rektorsområdet. Enligt grundskoleförordningen är det rektorn som fastställer schema. Vid Domsjö skola läggs schema på de olika enheterna. Rektorn tar därefter in scheman från enheterna. Inspektion visar dock att rektorns rutiner för att säkerställa att den fastställda timplanen följs bör tydliggöras. I sammanhanget vill inspektörerna betona vikten av detta sker i dialog och samverkan med Gene skola där eleverna börjar i årskurs 7.

Domsjö skola har med hjälp av medel från mål 3 (EU-medel) kunnat göra en kompetens- och verksamhetsanalys. Personalen på skolan har fått kompetensutveckling och utbildning i bland annat betyg och bedömning, matematikdidaktik och läsning och skrivning. Skolan har även genomfört utbildningar angående individuell utvecklingsplan.

Ett fåtal elever är berättigade till modersmål och av dessa är det ingen som deltar i modersmålsundervisning. En förklaring till detta anges vara att det inte finns tillgängliga modersmålslärare. Inspektionen visar dock att skolan bör förbättra sin information om rätten till att få undervisning i sitt modersmål.

Inspektörerna konstaterar att alla elever inte har möjlighet att nå målen för årskurs 5 i ämnena hem- och konsumentkunskap och teknik.

Vid inspektionen framkommer att föräldrar önskar att skolan hade en bättre allmän information. Rektorn är medveten om problemet och personalen arbetar för att hitta en strategi för hur skolan skall informera föräldrar på ett gemensamt sätt.

Datum	Ort
2007-01-31	Umeå

Håkan Sandström
Gunnar Swenson